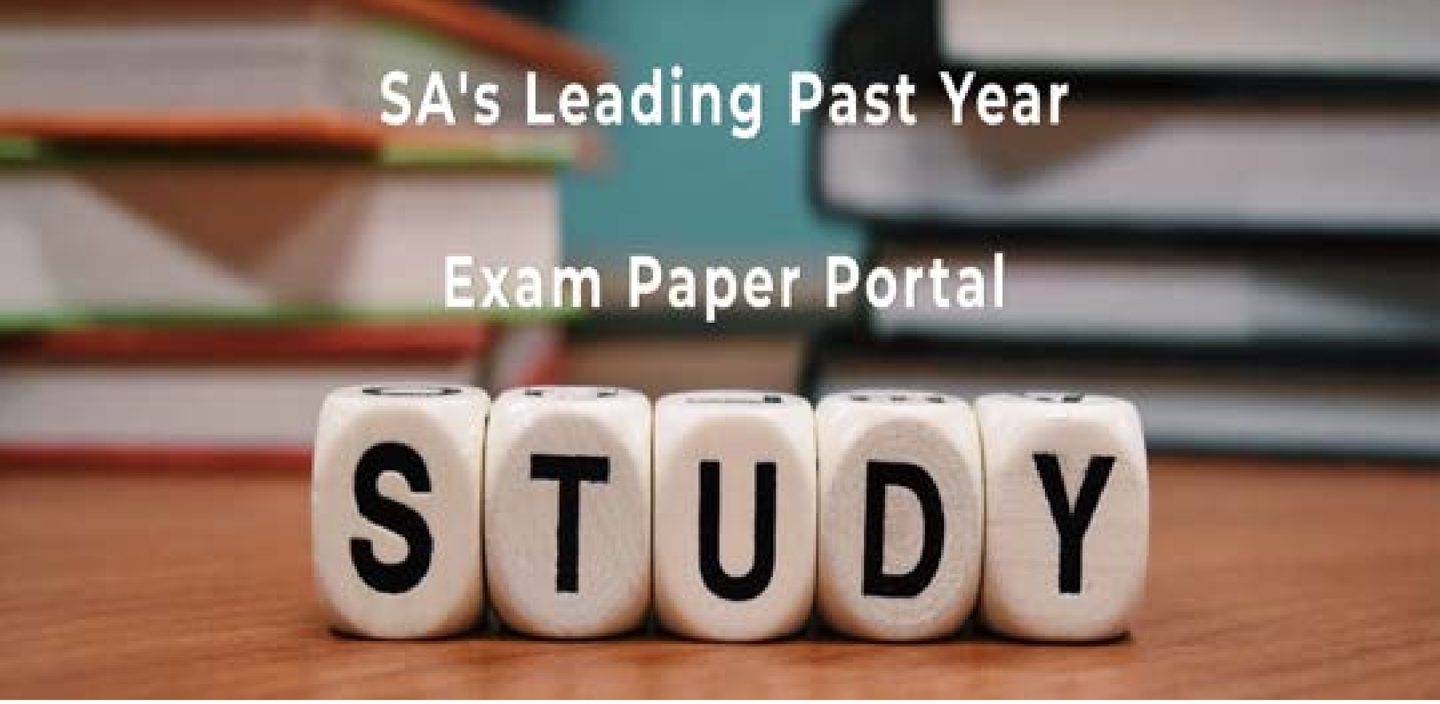

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

STANMORE SECONDARY SCHOOL.

SEPTEMBER CONTROL TEST **2020**

ABAHLEI BEPHEPHA : **EXAMINER: T.O.N**
MODERATOR: E.S

GRADE: **12**

ISIZULU ULIMI LOKUQALA LOKWENGEZA (FAL)

IPHEPHA LESIBILI (P2)

AMAMAKI: 70

ISIKHATHI: Amahora ama-2

IMIYALELO KWABAHLOLWAYO

1. Fundisisa kahle imiyalelo ekuleli khasi ngaphambi kokuba uphendule imibuzo.

2. Ungayifundi yonke imibuzo ekuleli phepha. Bheka OKUQUKETHWE ekhasini elilandelayo bese umaka izinombolo zemibuzo yezincwadi ozifundile kulo nyaka. Ngemuva kwalokho funda le mibuzo bese ukhetha imibuzo ezincwadini EZIMBILI ozophendula ngazo.

3. Leli phepha LINEZIQEPHU EZINE:

ISIQEPHU A:	Inoveli	(35)
ISIQEPHU B:	Umdlalo	(35)
ISIQEPHU C:	Izindaba ezimfishane	(35)
ISIQEPHU D:	Izinkondlo	(35)

4. Phendula imibuzo EMIBILI kuphela, umbuzo OWODWA ESIQESHINI NGASINYE.

   ISIQEPHU A: INOVELI
   Phendula umbuzo ngenoveli EYODWA oyifundile.

   ISIQEPHU B: UMDLALO
   Phendula umbuzo ngomdlalo OWODWA owufundile.

   ISIQEPHU C: IZINDABA EZIMFISHANE
   Phendula imibuzo ngazo ZOMBILI izindaba ezimfishane ezihlolwayo.

   ISIQEPHU D: IZINKONDLO
   Phendula imibuzo ngezinkondlo EZIMBILI ezibuziwe.

5. Sebenzisa uhlu lokubheka imibuzo ephenduliwe ('checklist') ukubheka ukuthi ukhethe ngendlela efanele yini.

6. Landela imiyalelo esekuqaleni KWESIQEPHU NGASINYE.

7. Bhala izinombolo njengoba zibhaliwe ephepheni lemibuzo.

8. Qala ISIQEPHU NGASINYE ekhasini ELISHA.

9. Qikelela ukusebenzisa isikhathi esicishe sibe imizuzu engama-60 esiqeshini ngasinye.

10. Bhala ngobunono nangesandla esifundekayo.

ISIQEPHU A: INOVELI

UMBUZO 1: ***ITHEMBA LAMI*** **– LF Mathenjwa**

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA A

'Yebo kunjalo khona mama, umuntu kufanele azame ndawo zonke, kodwa okwamanje ngibona zisengcono izinyanga kunalaba bathandazi, umuntu ulala engemthandazi kuyasa ngakusasa usegabe izinsonto ukutshela ukuthi uyathandazela.'

Aphawule uMkhumane; 'Kanti-ke njalo Sandanezwe hleze naye unyoko ulandela lona elokuthi **imbuzi icingwa nasesihlahleni**. Ngakho-ke kuyoba kuhle ukuthi nalo ungalifeli ngamathe.'

'Cha baba angilifeli ngamathe, mina nje inhliziyo bese ngiyitshelile ukuthi ngiya enyangeni. Ningakhohlwa phela ukuthi nokuzitshela ukuthi uzosinda yikhona okuyaye kusize ngesinye isikhathi.'

'Hhayi-ke asazi, **nguwe obambekile** kusho ukuthi sizonikeza wena ithuba lokuthi uzizwele ukuthi yikuphi lapho wena ukholelwa ukuthi ungathola khona ukusizakala. Nokho-ke ake sizinikeze ithuba nazo izinyanga zenze ezazo izaba sibone ukuthi sitholani.'

Ezwakale umama: 'Wo-hhe! Sandanezwe mntanami kubuhlungu uma ngikubona ungaphathekile ngalolu hlobo. Ngisuke ngibe novalo lokuthi hleze lesi sifo sikuqinise amaphupho ami angabe esafezeka kanti nguwe wedwa umfana enginaye. 'Cha mama, khululeka salukazi sami, ungabi nenhliziyo ebuhlungu ngizosinda. Nakulokhu okushoyo mama komthandazi, ngicela ungaboni sengathi angikuhloniphi, ngizoya kuye, kodwa okwamanje ngithe ake ngiqale kule nyanga abayibabazayo ngapha ngaseMpangeni.'

1.1 Ngokwalesi siqeshana uMkhumane wamexwayisa/wameluleka wathini uSandanezwe? (1)

1.2 Ngubani igama lenyanga abayibabazayo ngapha ngaseMpangeni afuna ukuya kuyo uSandanezwe? (1)

1.3 Bhala izinto EZIMBILI ezazikhathaza umama kaSandanezwe ngokugula komfana wakhe. (2)

1.4 Iseluleko sikaSebenzile kumngani wakhe uNokulindela mayelana nokulinda uSandanezwe njengoba egula simveza njengomuntu onjani? Sekela impendulo yakho. (2)

1.5 Bhala isizathu esenza ukuthi uZabalaza ashaywe nguSandanezwe ngesikhathi behlangana naye benoNokulindela. (2)

1.6 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:

Isimo sokukhuluma esithi: '**nguwe obambekile**' sisho ukuthi ...

A uyigwala.
B uyagula.
C uyazondwa.
D untshontshile. (1)

1.7 Uqonde ukuthini umlobi uma ethi, '**imbuzi icingwa nasesihlahleni**'? (2)

1.8 Umlandi/Umxoxi akayena omunye wabalingiswa bale ndaba. Fakazela lesi sitatimende ngephuzu ELILODWA. (2)

1.9 Kwakuyini inhloso yenyanga yaseMpangeni yokuhlangana noNtshingila? (2)

1.10 Ubukhona bukaZabalaza kule noveli buyikhulisa kanjani indaba? Bhala amaphuzu AMATHATHU. (3)

1.11 Ithini indikimba yale ndaba? Sekela impendulo yakho. (2)

KANYE

ISIQESHANA B

'Njengoba usho ukuthi usukhokhe konke ndodana ayisekho into esilele, ngibona kungcono nami kube khona engikufumbathisa khona ngalolu sizo ongenzele lona ngomntanami.'

'Khona kunjalo baba kodwa-ke nami bekuyilungelo lami ukuthi ngenze lokhu engikwenzile ngakho-ke angilindele nkokhelo ngakho. Eqinisweni baba okuhlupha uNokulindela nami kuyangihlupha ngakho-ke angifuni ukumbona engathokozile.'

'Ngiyabonga ndodana ukungihlengela ingane yami, isicishe yaba uhhuhhwa oluhambe lucosha amaphepha ngenxa yabathakathi. Bala sengicishe ngakhohlwa silibele ukulanda. Nabo-ke abahlobo bakaNokulindela laba ababemenze lo mhlola, lwabe selusale luyadingidwa udaba lwabo. Ekuqulweni kwecala labalahla bobathathu, bahlawuliswa. UZabalaza kwaba zinkomo eziyishumi nanhlanu, uJiyane ishumi, kwathi uyise kaNomgedla zaba nhlanu. Ibandla lazama nokho ukusiduduza ngoba kwathiwa lezo nkomo zizogeza umuzi, zibuye zisithwalise ezindlekweni zokwelaphisa intombazana.'

'Babahlawulise kancane, yeka izwe lisabusa bebezovele bajojwe abathakathi bansondo. Ngiyazisa, futhi uNomgedla yena ngiyomkhohlwa ngifile ngiwafunge amaChunu.' Washo uNokulindela kwahlengezela izinyembezi.

Sona saba sihle impela isigwebo sabo kodwa ngisafisa ukuzibambela mathupha ngiziphindiselele.'

'Kanti-ke ndodana ungalaleli inhliziyo bese uziphathela umthetho ngezakho izandla ngoba uyojeza ngalokho.'

'Yiqiniso lelo baba, mane nami ngenziwa yinhliziyo kwazise ayigayelwa mphako.'

Sebebingelelene uNokulindela noyise, wabonakala uNokulindela ekhala, kepha kungezona ezosizi kungezenjabulo.

1.12 Yini eyayenza ukuthi ubaba kaNokulindela abonge uSandanezwe? (2)

1.13 Yisiphi isizathu esenza ukuthi uJiyane ahlawuliswe ishumi lezinkomo? (2)

1.14 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
1.14.1 UNomkhizo	A Umthandazi
1.14.2 UNokulindela	B Udadewabo kaSandanezwe
1.14.3 UNdebele	C Isesheli sikaNokulindela
1.14.4 UZabalaza	D OwakwaMchunu

(4 x 1) (4)

1.15 Uyavumelana yini nokuthi le ndaba yenzeka endaweni yasemakhaya? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

1.16 Xoxa ngokuphumelela kombhali ukusivezela ukuthi ezinye izinyanga ziyadlala ngabantu. Bhala amaphuzu AMATHATHU ubhekise kulokho okwenzeka endabeni. (3)

1.17 Ukuba wena wawunguNomgedla wawuyomeluleka uthini uZabalaza ngothando ayenalo ngoNokulindela njengoba ayebona ukuthi uNokulindela akamthandi? Bhala iphuzu ELILODWA. (2)

[35]

UMBUZO 2: *UMSHADO* – N Zulu

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA A

'Ngicabanga le nkulumo yakho. Yini ungafuni ngeshele ngoba ngiyakuthanda?' Asho la magama maqede aphulule isihlathi sikaTholi kancane uBheki.

'Sengeshelwa ngaqoma, ngagana, ngafelwa.'

'Kahle bo!'

'Impela kunjalo. Bengithi ubonile ngifake izingubo ezimnyama.'

Aphenduke isimungulu futhi uBhekani uma ezwa le ndaba.

Asuke agqolozele uTholi emehlweni. Ambambe ehlombe. Amsondeze kuye kancane. Kuthi uma sebezoqabulana, ahlehle uTholi.

'Wenzani manje Bhekani?'

'Ngizama ukukukhombisa ukuthi asisekho isidingo sokuthi ngeshele ngoba sengikuthandile. Anginandaba nakho konke lokhu okushoyo.'

'Uma kukhona ofuna sikukhulume Bheki okuqondene nokuthandana, linda ngize ngikhumule inzilo.'

'Kungcono ngiqale ngibeke inkinga yami Tholi kuwe kuqala. Mina ngibona sengathi uwena ongaxazulula inkinga enginayo. Kungcono-ke ngoba kanti vele ushonelwe umkhwenyana.'

'Lalela-ke Bheki. Ngilapha nje ngibalekile. Ekushoneni kukababa wakithi, umfowabo wabe esethi uzongingena. Nganginga mfuni nhlobo. Ngathi **nyawo zami ngibelethe**. Njengoba ungibona ngilapha nje, ukuzisondeza kwakho kimi kungakudalela ingozi. Uyangifuna uBhatomu, futhi ungifuna ngenkani.'

Kwathuleka endlini. Basuka babambana ngezandla uBheki noTholi bebhekene emehlweni ngqo. Wazizwa efudumala kancane uBheki, ethintwa ibele likaTholi. Wayibona leyo nto uTholi wahlehla, wathi ukuhleka.

'Uhlekani Tholi?'

'Ngiyayazi into engiyihlekayo, khululeka nje wena. Ngibona sengathi kuzofuneka sibonane khona kusasa mngani wami.'

2.1 Ngokwalesi siqeshana walelani uTholakele ukuthi uBhekani ameshele? (1

2.2 Kungani uBhekani ephenduka isimungulu kulesi siqeshana? (2

2.3 Iyiphi inkinga uTholi ayitshela uBhekani ngalolu suku? (2

2.4 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:

Isimo sokukhuluma esithi: '**nyawo zami ngibelethe**' sisho …

A ukubaleka.
B ukuhamba.
C ukuma.
D ukuhlehla. (1

2.5 Ngubani umlingiswa oqavile/omkhulu kule noveli? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2

2.6 Chaza ukuthi ukufika kukaBhatomu eNyawushane kulukhulisa kanjani udweshu kule noveli. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

2.7 Hlaziya le noveli ubhekise kulokhu okulandelayo:

3.7.1 Isihloko sale noveli siyahambisana yini nendaba yonke? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

3.7.2 Umbhali ukwazile yini ukufeza umgomo wokubhala isingeniso sale noveli? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

2.8 Chaza ukuthi laba bantu abalandelayo bazana/bajwayelene kanjani?

UZenze noTholakele (2)

2.9 Tomula umusho osesiqeshini ositshela ukuthi uTholakele wayesazilile. (2)

2.10 Bhala isizathu sokuthi uLindiwe abuyele kubo kaBhekani emva kwezinyanga ezinhlanu bagcinana. (2)

KANYE

ISIQESHANA B

Athule uBheki. Athi ukudla amathambo ekhanda. Ufuna nokubuza eyamaphoyisa; akazi ukuthi uzoyiqala kanjani.
'Bathi uphethwe yini ngempela Tholi?'
'Bavele bangibhedela nje lapha esibhedlela Bhek'zana wami. Bathi ngadla izidakamizwa. Ngize ngabatshela nokuthi nganginawe ngalobo busuku. Angikaze ngizilokothe nje izidakamizwa.'
'Kodwa uke uzisebenzise zona lezo zidakamizwa?'
'Phela yikho ngithi bayangibhedela nje.'
'Pho amaphoyisa abezofunani lapha kuwe?'
'Umzala wami uyiphoyisa. Uma eze lapha ezongibona usuke ehamba nabangani bakhe.'
Aphole uBheki. Ehlise umoya manje. Abone ukuthi sengathi uTholi mdala kunaye ngomqondo. Asale eseziduduza ngokuthi uma kukhona izimfihlo alele phezu kwazo uTholi ziyombuleka ngelinye ilanga. Akhumbule ukuthi kade ebona uBhatomu abuze.
'UBhatomu yilokhu ahamba lokho?'
'Habo! Uyazi kade elapha. Angazi ukuthi uzwe ngobani ukuthi ngiyagula. Uthi usezwile ukuthi sengifuna ukushada. Uthi yena uyowumisa nse lowo mshado.'
'Kodwa uthi angakwenza lokho?'
'Lutho; ngeke aze enze ngisho umzamo wodwa lo.'
'Kodwa-ke uma uphuma lapha siyashada?'
'Akukho okunye mntakwethu. Uma ngiqeda amalungiselelo nje akukho okunye. Umuntu okufuneka ngimbone uZenze kuphela. Kuhle ngazi ukuthi uhambe kanjani; ubaba uyamukele yini imali.'
'Uyena owahambisa imali eyayilethwe abakhongi?'
'Uyena Bheki.'

2.11 Ngokwalesi siqeshana odokotela bathi uTholakele uphethwe yini? (1)

2.12 Bhala izinto EZIMBILI ezingelona iqiniso uTholakele azitshela uBhekani ngalolu suku. (2)

2.13 Baboshelwani oZenze, uPamella kanye noTholakele ngosuku lomshado? (2)

2.14 Chaza imbangela yokuthi umama kaBhekani angamthandisisi uTholakele. Bhala amaphuzu AMATHATHU. (3)

2.15 Ngokucabanga kwakho yini okumele yenziwe uMnyango wezeMpilo ukufundisa umphakathi ngobungozi bokusebenzisa izidakamizwa ezingekho emthethweni? (2)

2.16 Uyazwelana yini noBhekani kulesi simo azithola ekuso kule ndaba? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

2.17 Ukuba wawunikwe ithuba lokweluleka uBhatomu, wawungathini kuye mayelana nesifiso sakhe sokungena uTholakele? Bhala amaphuzu AMATHATHU. (3)
[35]

AMAMAKI ESIQEPHU A: 35

UMBUZO 3: *ICALA KALIBOLI* – VM Mbhele

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA A

(*KukwaMaNsibande. Kusanda kungena uSonto noNhleko.*)

MANSIBANDE:	*(Ngokumangala)* Sanibonani Sonto, kwenzenjani? Wafika nabantu boMthetho?
NHLEKO:	Ungethuki Nkosikazi. Mina ngingumseshi uNhleko. Kasizile ngobubi. Sidinga usizo lwakho nje, esethemba ukuthi sizoluthola.
MANSIBANDE:	(*Esathukile*) Mina ngingu MaNsibande. Kwenzenjani?
NHLEKO:	Siyadabuka ukukwazisa ukuthi uMfundisi uZondo uhlaselwe, utholakale edutshuliwe, njengamanje ulimele kakhulu esibhedlela.
MANSIBANDE:	(***Ethwala izandla ekhanda***) Hawu! Hawu! Ngomfundisi Nkosi yami woneni nje, kubani?
NHLEKO:	*(Ngezwi elinozwela)* Nathi sizwe ubuhlungu nkosikazi. Impela siyadabuka, sizwelana nani.
MANSIBANDE:	(*Esula izinyembezi emehlweni.*) Kodwa ngoMfundisi pho!
SONTO:	Nami ivele nje yangethusa le ndaba ntombi.
MANSIBANDE:	Hawu! Kodwa ubangiswani uMfundisi? Kanti banjani abantu emhlabeni bakithi? Bambulala ebe enzeni nje uMfundisi?
NHLEKO:	Kusolakala sengathi kumayelana nemali ngoba kukhona etholakele endlini lapho edutshulelwe khona uMfundisi.
MANSIBANDE:	Washo ngabona, kade befuna imali yomnikelo. Kodwa beyazelaphi ngoba indaba yemali ibiphakathi kwethu sobathathu?
NHLEKO:	E, ngizodinga usizo lwakho-ke dadewethu. *(Ekhipha ibhukwana.)* Ngingakubuza imibuzo embalwa?
MANSIBANDE:	Yebo, ayikho inkinga.
NHLEKO:	Umgcine nini uMfundisi?
MANSIBANDE:	Izolo ntambama.
NHLEKO:	Bekungaba ngubani isikhathi?
MANSIBANDE:	*(Elokhu esula izinyembezi.)* Bese ligamanxile ihora lesikhombisa.
NHLEKO:	Ingabe ukhona yini umuntu enimgibelisile endleleni?
MANSIBANDE:	Cha, impela akekho.
NHLEKO:	Kuyiqiniso ukuthi ngenkathi nigcinana nobathathu benikade nibala imali yomnikelo negcine ihambe noMfundisi?
MANSIBANDE:	Yebo kuyiqiniso.

3.1 Bakuphi laba abakhulumayo kulesi siqeshana? (1)

3.2 Ngokwalesi siqeshana uzokwenzani uNhleko emzini kaMaNsibande? (1)

3.3 Ngokusho kukaNhleko, uMfundisi bambulalelani? (1)

3.4 Le ndawo okukhulunywa ngayo kulo mdlalo inomlando wobugebengu. Sekela lo mbono ngephuzu ELILODWA. (2)

3.5 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:

Chaza lesi simo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile njengoba sisetshenzisiwe esiqeshini esingenhla:
Ethwala izandla ekhanda:

A Ethetha
B Ekhala
C Equleka
D Ejabula (1)

3.6 Fingqa ngamaphuzu AMABILI imizamo eyenziwa nguSonto yokuthola imali yokukhokhela uMthofi. (2)

3.7 Kwaba namthelela muni empilweni kaSonto ukuphuma kukaMthofi ejele? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

3.8 Washona kanjani unkosikazi wokuqala kaMbhele? (2)

3.9 Ingaphandle le ncwadi (ikhava) linesithombe somuntu obambe imali. Lesi sithombe sihambisana kanjani nesiphetho salo mdlalo? (2)

3.10 Chaza ngesimo senhlalo kule ndaba. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

3.11 Umbhali usichazela kahle ngesimo senkundla nokuthi abadlali (abalingiswa) esibathola kulesi siqephu bakuyiphi indawo, benzani ngesikhathi bekhuluma.Tomula amazwi akubakaki esiqeshini ayimiyalelo yokwenzeka enkundleni *(stage directions)* achaza lokhu. (2)

3.12 Yikuphi okwenziwa nguDlamini kulo mdlalo okukhombisa ukuthi ungumlingiswa oyithandayo imali? (2)

KANYE.

ISIQESHANA B

SONTO:	Manje kuqhubeka kanjani ngecala?
MANSIBANDE:	Ngisanikezwe ibheyili, lisazothethwa icala. Uyazi namanje angikazi ukuthi ibhadi lani nje leli.
SONTO:	Abukho ubufakazi obuhlukile obutholiwe obungakukhipha kule nkinga?
MANSIBANDE:	Akukho okusaveziwe.
SONTO:	Mh! Waze wasenkingeni ntombi.
MANSIBANDE:	Lisho uliphinde ntombi.
SONTO:	Manje uzokwenzenjani?
MANSIBANDE:	Okwamanje angikazi kodwa ngithandaza kuNkulunkulu ukuthi umfundisi alulame njengoba esevukile nje, akwazi ukukhuluma. Nguye osezongilamulela.
SONTO:	*(Ahlahle amehlo.)* Usho ukuthini uma uthi akakakwazi ukukhuluma?
MANSIBANDE:	Hawu! Awuyazi indaba engaka? Isiyaziwa yimi ngizibuyela ejele ukuthi uMfundisi usevukile, ukuthi nje akakwazi ukukhuluma.
SONTO:	(*Esamangele*) Hhayi-bo! Nini?
MANSIBANDE:	Kwangathi akukujabulisi nje ukuphaphama kukaMfundisi dadewethu?
SONTO:	Akunjalo.
MANSIBANDE:	Manje uthuswa yini kangaka?
SONTO:	Ngithuswa yinjabulo. Ukuthi nje bese ngingathembi ukuthi umfundisi uyophila ngendlela engambona eyiyo esibhedlela.
MANSIBANDE:	Njengoba bengichaza-ke ukuthi uma engase aphaphame uzochaza ukuthi ngubani owamdubula, bese ngiyakhululeka.
SONTO:	Akhona kodwa amathemba?
MANSIBANDE:	Odokotela bathi noma yinini angase akhulume.
SONTO:	*(Ngezwi elinokudumala)* Kwakuhle-ke lokho.
MANSIBANDE:	Namanje ngisasho, kukhona okungakuphathi kahle ngalolu daba lukaMfundisi.
SONTO:	*(Esemi ngezinyawo)* Hhayi! Akunjalo.
MANSIBANDE:	Wase uma ngezinyawo ngisathi ngenza okuphuzwayo?
SONTO:	Sekumele ngihambe, ngishiye umsebenzana ekhaya.
MANSIBANDE:	Ngiyabonga ukuzongibona, nami ngisafuna ukuphumula, kade ngagcina ukulala ubuthongo. Usuyohamba kahle ntombi. *(Bavalelisane, aphume uSonto)*

5.13 Ukusinda kukaMfundisi kwakuzomlamulela kanjani uMaNsibande? (2)

5.14 Hlobo luni lomdlalo lolu? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)

5.15 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A		IKHOLOMU B	
5.15.1	UNhleko	A	Isigebengu esingumngani kaMthofi.
5.15.2	UNtshangase	B	Umama kaSonto.
5.15.3	UMaMkhize	C	Umseshi wecala loMfundisi.
5.15.4	UToronto	D	Ummeli kaMbhele omsizayo.

(4

ISIQESHANA B

SONTO: Manje kuqhubeka kanjani ngecala?
MANSIBANDE: Ngisanikezwe ibheyili, lisazothethwa icala. Uyazi namanje angikazi ukuthi ibhadi lani nje leli.
SONTO: Abukho ubufakazi obuhlukile obutholiwe obungakukhipha kule nkinga?
MANSIBANDE: Akukho okusaveziwe.
SONTO: Mh! Waze wasenkingeni ntombi.
MANSIBANDE: Lisho uliphinde ntombi.
SONTO: Manje uzokwenzenjani?
MANSIBANDE: Okwamanje angikazi kodwa ngithandaza kuNkulunkulu ukuthi umfundisi alulame njengoba esevukile nje, akwazi ukukhuluma. Nguye osezongilamulela.
SONTO: *(Ahlahle amehlo.)* Usho ukuthini uma uthi akakakwazi ukukhuluma?
MANSIBANDE: Hawu! Awuyazi indaba engaka? Isiyaziwa yimi ngizibuyela ejele ukuthi uMfundisi usevukile, ukuthi nje akakwazi ukukhuluma.
SONTO: (*Esamangele*) Hhayi-bo! Nini?
MANSIBANDE: Kwangathi akukujabulisi nje ukuphaphama kukaMfundisi dadewethu?
SONTO: Akunjalo.
MANSIBANDE: Manje uthuswa yini kangaka?
SONTO: Ngithuswa yinjabulo. Ukuthi nje bese ngingathembi ukuthi umfundisi uyophila ngendlela engambona eyiyo esibhedlela.
MANSIBANDE: Njengoba bengichaza-ke ukuthi uma engase aphaphame uzochaza ukuthi ngubani owamdubula, bese ngiyakhululeka.
SONTO: Akhona kodwa amathemba?
MANSIBANDE: Odokotela bathi noma yinini angase akhulume.
SONTO: (*Ngezwi elinokudumala*) Kwakuhle-ke lokho.
MANSIBANDE: Namanje ngisasho, kukhona okungakuphathi kahle ngalolu daba lukaMfundisi.
SONTO: (*Esemi ngezinyawo*) Hhayi! Akunjalo.
MANSIBANDE: Wase uma ngezinyawo ngisathi ngenza okuphuzwayo?
SONTO: Sekumele ngihambe, ngishiye umsebenzana ekhaya.
MANSIBANDE: Ngiyabonga ukuzongibona, nami ngisafuna ukuphumula, kade ngagcina ukulala ubuthongo. Usuyohamba kahle ntombi. *(Bavalelisane, aphume uSonto)*

3.13 Ukusinda kukaMfundisi kwakuzomlamulela kanjani uMaNsibande? (2)

3.14 Hlobo luni lomdlalo lolu? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)

3.15 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A		IKHOLOMU B	
5.15.1	UNhleko	A	Isigebengu esingumngani kaMthofi.
5.15.2	UNtshangase	B	Umama kaSonto.
5.15.3	UMaMkhize	C	Umseshi wecala loMfundisi.
5.15.4	UToronto	D	Ummeli kaMbhele omsizayo.

(4

3.16 Uyavumelana yini nokuthi uZinhle wayezongena engozini ngenxa yobugebengu bukamama wakhe? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

3.17 Umbhali uphumelele yini ukuveza indikimba yalo mdlalo wakhe? Sekela ngamaphuzu AMATHATHU. (3)

3.18 Ukuba wena wawunguMaMkhize yiziphi izeluleko ezakhayo owawungazinikeza uZinhle emva kokuboshwa kukaSonto? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
[35]

AMAMAKI ESIQEPHU **35**

ISIQEPHU C:

UMBUZO 4:

4.1 Funda inkondlo engezansi bese uphendula imibuzo ezolandela:

Inhlansi Yakho Thuli – SB Mlambo

Ngisathwayiza ngizibona ngiyintandan' ezweni
Ngishiywe nguNontando dengwane
Amehlo anezithukuthuku zosizi,
Ngingaboni lutho wufasimba,
Kujuluke namehlo.

Ngakubona buqamama.
Ngakubona uyinhlansana.
Ngasondela, ngakubona ucwebezela.
Ngamangala, ngankema.
Ngakubona ungena kimi ngamehlo.

Ngezwa usuyifudumeza inhliziyo.
Yokhela, yalanguz' ilangabi.
Ngabuzwa ubulangulangu
Ngaziba, lakhula ilangabi.
Kokheleka nakweziny' izitho.

Ukunyamezela kwangiphika.
Ukubekezela kwanyamalala.
Wadlondlobala umlilo ngazidela.
Ngayihlomisa eyomlomo.
Ngayiphaka ezikhotheni zakwenu.

Ngakujuma ungazelele.
Ngakucoboshisa ngeyamazwi.
Ngagadla ngengedla wapaquza,
Ngabasela ngewisa ngakuguqisa,
Ngagwaza ngesijula

Nganqoba ngingeqhawe.
Ngazihasha ngingembongi,
Yahlokom' imvelo.
Kwabakuhle konke.

Ngayithumb' eyakho inhliziyo,
Ngayokhelisa yokhela.
Kwahlangan' ilangabi.
Mawungacishwa muntu,
Mawungacishwa mvula nomoya.

4.1.1 Bhala igama elisenkondlweni elisho umuntu ongasenabazali? (1)

4.1.2 Ngokwale nkondlo yini eyenziwa nguNontando kule mbongi? (1)

4.1.3 Bhala izinto EZIMBILI ezenzeka kuyo imbongi emva kokusondelana kwayo noThuli. (2)

4.1.4 Chaza ngamaphuzu AMABILI okushiwo yimbongi ngokujulile/ ngokucashile emigqeni we-11 kuya kowe-15. (2)

4.5 Tomula imigqa enokuxhumana okutholakala esitanzeni sesi-3 dwebela amagama aveza ukuxhumana bese usho ukuthi luhlobo luni lokuxhumana. (2)

4.6 Bhala imigqa enemvumelwano sigcino etholakala esitanzeni sesi-4 bese udwebela amalunga/imisindo evumelanayo. (2)

4.7 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:

Umugqa othi: **Ukunyamezela kwangiphika** usho ...

A wafikelwa ukwethuka nosizi.
B wahluleka ukuthula nokuzibamba.
C washesha ukujabula nokumangala.
D wadumala ukubona intokazi. (1)

4.8 Xoxa ngomyalezo wale nkondlo. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

4.9 Uyavumelana yini nokuthi le nkondlo inomoya wothando? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)

4.10 Ngabe ukuziphatha kwembongi okutholakala esitanzeni sesi-5 kwamukelekile yini? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)

4.2 Funda inkondlo engezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

Kwamfaz'ongemama – FF Mbatha

Awuthunyelwa gundane
Ngidele konke ngayokwenda,
Ngidel'ikhaya likababa,
Ngadel'izihlobo nabangani,
Ngadela nezinkalo zakithi,
Uze ungilonde Mveli
Kwamfaz'ongemama.

Namuhla ngiqombol'izintaba,
Ngilibangise kwamfaz'ongemama.
Noma ngibangwa nezibi,
Liyophuma lithi
Ngiyatefa ngiyazenzisa,
Uze ungigcine Menzi
Lapho kwanhliziyo ngise.

Noma ngingayisisulu sikamamezala,
Noma angangicakafula angichaphe
Ngelumelayo yodwa,
Ngiyobekezela ngizithobe.
Mntanomuntu ngibekezele,
Ngigcine yonk'eyasemendweni.
Uz'ube yisihlangu sami Baba,
Lapho kwamfaz'ongemama.

Konke kwenzeka samlingo,
Nokho lolu thando luyithumbil'eyami,
Lolu thando lungishay'indali emajukujukwini,
Ngiyazesaba ezakhona izehlo.
Nokho akusenani
Sengobekezela ngizithobe,
Kwamfazi'ongemama.

4.2.1 Yiliphi igama elisenkondlweni elisikhombisa ukuthi imbongi ingumuntu okholelwa kuNkulunkulu? (1)

4.2.2 Bhala izinto EZINTATHU ethi imbongi iyozishiya lapho isiyokwenda. (3)

4.2.3 Fingqa ngamaphuzu AMABILI okushiwo yimbongi ngokusobala emigqeni wesi-8 kuya kowe-12. (2)

4.2.4 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:

Umugqa othi, **'Noma angangicakafula angichaphe'** usho ...

A ukumthuma njalo.
B ukumethuka ngenhlamba.
C ukumthanda kakhulu.
D ukumsebenzisa kakhulu.

(1)

4.2.5 Tomula umugqa oyimpindwa bese uchaza umqondo ogcizelelwayo kule nkondlo. (2)

4.2.6 Bhala izinto EZIMBILI imbongi ethi uthando luzenze kuyona esitanzeni sesi-4. (2)

4.2.7 Chaza umoya wale nkondlo. (2)

4.2.8 Uyavumelana yini nokuthi imbongi iphumelele ukwedlulisa indikimba yayo ngale nkondlo? Sekela ngokubhala indikimba bese uyachaza. (2)

4.2.9 Ungameluleka uthini lo mamezala onesihluku okukhulunywa ngaye kule nkondlo? (2)

AMAMAKI ESIQEPHU D: 35
AMAMAKI ESEWONKE: 70